

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Давидов Є.О.

*Науковий керівник: Оболенцева Л.В., д.е.н., професор
Харківський національний університет міського господарства
ім. О.М. Бекетова*

Суб'єкти підприємницької діяльності напряму залежать від факторів впливу зовнішнього середовища. Воєнний стан наряду із післявоєнним є безумовно кризовими періодами, що суттєво змінюють діяльність підприємства на всіх рівнях планування – стратегічному, тактичному та оперативному. Питання виживання підприємства та його подальшого в таких умовах знаходиться в руках ефективного менеджменту та доцільного інструментарію.

Розвиток підприємства як економічна категорія в науковій літературі трактується як незворотній, спрямований, закономірний процес, який є безперервною та послідовною зміною (сукупністю змін) результатів чи станів підприємства в часі та просторі на кількісно та якісно інший за попередній стан під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища [1, с. 121]. Із такого тлумачення можна зробити пропущення, що негативні зміни як зменшення обсягів виробництва чи зниження рентабельності теж можуть розглядатись як розвиток, кількісна або якісна зміна стану. Оскільки підприємства ставлять перед собою мету максимізації прибутку і зменшення витрат, розвиток розглядатиметься виключно як позитивна категорія.

Отже, неочікувані зміни умов середовища для переважної більшості підприємств характеризуються турбулентністю, яку зрештою витримують не всі. У ринкових умовах першочерговим завданням суб'єкта господарювання залишається постановка правильних цілей та орієнтація своєї діяльності на їх безпосереднє досягнення з мінімально можливими витратами [2, с. 33]. Відповідно, менеджментом підприємства може бути використано результативний підхід до управління як інструмент розвитку.

Питання забезпечення економічної результативності діяльності підприємства тісно пов'язане з її вимірюванням, оскільки саме вимірювання дає змогу зробити попередню оцінку, визначати поточні невідповідності і вживати заходів щодо прийняття коректив. Це є одночасно початком та закінченням циклу робіт щодо забезпечення розвитку підприємства.

Варто зазначити, що під вимірюванням економічної результативності мається на увазі комплекс заходів щодо її аналізу та подальшої оцінки. Забезпечення певного позитивного економічного результату тісно пов'язано із його виміром. Дослідженню та розробці методичних підходів щодо вимірювання економічної результативності діяльності суб'єктів господарювання присвячені роботи переважно зарубіжних вчених. Найбільший внесок у розвиток цього питання в українській науці належить Догадайло Я. В., яка у своїх роботах

систематизувала методичні підходи до вимірювання, визначила основні переваги та недоліки існуючих методів та можливі сценарії використання [2, 3].

Забезпечення економічної результативності як інструмент розвитку підприємства передбачає систематичну оцінку його діяльності на визначеному відрізку часу за рядом параметрів чи показників. Наразі не існує єдиного методичного підходу до вимірювання результативності, що в першу чергу, пов'язано із характерними особливостями галузей. Так само розділись думки серед науковців щодо використання єдиного показника або системи показників.

Система показників надає можливість широко розглянути максимальну кількість можливих показників, але за своєю сутністю, є скоріше кількісним вираженням без обґрунтування – кількість працівників, розмір доходів чи збитків, які не відображають всієї картини. В свою чергу, методика із єдиним показником здебільшого розглядається як інтегроване значення системи показників із ступенем впливу, що несе в собі не тільки кількісне значення, а й якісну інформацію. Іншими словами, якщо розглядати певний інтегральний показник як ступень досяжності або коефіцієнт, то відповідно 1 означитиме повну відповідність поставленим цілям.

Серед поширених методів розрахунку економічної результативності варто відзначити наступні – це система AMBITE, TOPP-система, система ECOGRAI, система ENAPS та система збалансованих показників. Зазначені методики характеризуються своєю практичністю та ефективністю, оскільки були розроблені в економічно розвинутих країнах на підставі досвіду функціонування найбільш успішних підприємств. До основної переваги перелічених методичних підходів можна віднести здатність комплексної характеристики діяльності на основі набору фінансових і не фінансових показників. Однак жоден із представлених методів не є вичерпним. Це свідчить про те, що система показників результативності є унікальною для кожного підприємства.

Підсумовуючи, результативний підхід до управління підприємством не є новим, проте залишається ефективним методом. Забезпечуючи позитивний економічний результат, підприємство не тільки гарантує свій розвиток, а й збільшує свою адаптивність до факторів зовнішнього впливу, тим самим створюючи собі умови для втримання на плаву в кризовій економіці.

Література:

1. Клименко, Л., Загороднюк, О., Халахур, Ю. Діалектика поняття «економічний розвиток підприємств» в системі менеджменту. *Підприємництво та інновації*, 2020, №12, С. 120-125. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/12.20> (дата звернення: 04.03.2023)

2. Догадайло Я. В., Суконна Н. Г. Аналіз методичних підходів щодо вимірювання результативності діяльності підприємства. *Challenges in science of nowadays: proceedings of the 4th Int. Scient. and Pract. Conf.*, 26-28 May, Washington, USA: EnDeavours Publisher, 2020. С. 33-40. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/3162> (дата звернення: 04.03.2023)

3. Тищенко О.М., Кізім М.О., Догадайло Я.В. Економічна результативність діяльності підприємств: монографія. Харків: ІНЖЕК, 2005. 144 с.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ БУДІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Деділов В.В.

Науковий керівник: Токар. І.І., асистент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Згідно з визначенням [1], під будівельним виробництвом розуміють певні виробничі процеси, які об'єднані в сукупність і здійснюються переважно на одному об'єкті дислокації. Готовою продукцією такого виробництва є здані в експлуатацію будівлі/споруди, що пройшли певний цикл капітального будівництва, капітального ремонту або реконструкції.

Основні виробничі та економічні завдання будівельного виробництва наведено на рис. 1.

Рисунок 1 – Завдання будівельного виробництва
(адаптована авторська розробка за [1, 2])

У зв'язку з тим, що підприємства будівельної галузі здійснюють свою діяльність на підрядному ринку, який за своєю суттю є висококонкурентним, означений перелік можна доповнити завданнями із забезпечення конкурентоспроможності таких суб'єктів господарювання. Стратегія